

A gidófalvi ifjúság integrációja

Az ifjúság minden tagja egy adott társadalmi réteghez tartozik, s ez meghatározza problémáit, így a társadalmi integrációt is. A falusi népesség társadalmunk mozgékony rétege, s azon belül is az ifjúság a mezőgazdaságból az iparba vezető útvonal legnépesebb mobil eleme. A falu fiatalságának társadalmi beilleszkedését még bonyolítja a területi (városba áramlás) és a vertikális (a társadalmi ranglétrán felfelé törekvő) mobilitás. Ezek a társadalmi mozgások az utóbbi években változó képet mutatnak; részben, mert „kimerülőfélben“ van az agrár néptöbbség közepgenerációja, részben mert a falusi fiatalság nagy része kikerül az agrár népességből.

De beszélhetünk itt és most tulajdonképpen földműves, parasztifjúságról, vagy csupán agrár környezetben élő falusi ifjúságról, melynek foglalkozásstruktúrájában mindenféle szakmával találkozunk? A falusi környezet életvitelben, gondolkodásmódban döntően hat a falusi ifjúság csoportvonásaira, s a városi ifjúság számára nem létező problémák elé állítja a kutatót („kétlakóság“, ingázó életmód; falusi hagyományok és városi ráhatás, helyzeti hátrány a városival szemben).

A gidófalvi ifjúság szociológiai fölmérése alapján e problémák tanulmányozásához szeretnék hozzájárulni. A falu (Kovászna megye) Sepsiszentgyörgyhöz közel, az Olt partján terül el. Lakosságának száma 1040. Előnyös helyzete van, a következő nem agrár jellegű munkahelyekkel rendelkezik: fogyasztási szövetkezet, orvosi rendelő, fodrászat, szabóság, cipészműhely, általános iskola. A városhoz való közelsége lehetővé teszi a lakosság ipari elhelyezkedését.

A 16—26 év közöttieket soroltam az ifjúság körébe; 1945—1955 között születettek (elvégezték az általános iskolát), számuk 159, közülük elszármazott a faluból 26.

A gidófalvi ifjúság társadalmi beilleszkedését két nézőpontból igyekszem vizsgálni:

1. A foglalkozási struktúra kialakulása és az intergenerációs mobilitás okozta kérdések;
2. A preferenciális és tényleges foglalkozás viszonya — a társadalmi beilleszkedés szubjektív aspektusa.

Véleményem szerint e két forrásból megközelítően reális képet kapunk a falusi ifjúság integrációs helyzetéről, hiszen egy nemzedék társadalmi beilleszkedése elsősorban a munkahelyen kezdődik, s a választás előzi meg. Nem nevezem pályaválasztásnak, mert a felmérés tanulságai alapján csak bizonyos fokig be-

szélhetünk tulajdonképpen pályaválasztásról (az esetek kis százalékában), hanem csupán választásról, amelyet alapjában véve a falusi környezet feltételez, és meghatározza a fiatal későbbi helyét a társadalomban.

A foglalkozási struktúra kialakulása

Az általános iskola elvégzése után az ifjú Gidófalváról „elkerül” valahová, el kell kerülnie, mert többnyire továbbtanul, vagy az iparban akar elhelyezkedni. Az „elkerül” módja és milyensége a társadalmi beilleszkedés első próbája. A 14—15 éves gyermek „fordulópontja” nem zökkenőmentes, és nem is tekinthető a folytonosság példájának: a nyolc évi iskolai tanulás eltávolítja a gyermeket a mezőgazdasági munkától. Az V—VIII. osztályos tananyag az átlag tehetségű tanulótól 4—5 órai otthoni felkészülést igényel, emellett az iskolán kívüli tevékenységek sem hagynak időt a ptyókakapálásra, libaórzésre; sőt, a szülők is igyekeznek gyermekeiket az ipari munka felé terelni. A mezői munkához fűződő kapcsolat a gyengén tanuló, sok-testvérű gyerekek „kiváltsága” s a nyári vakáció programja. Az elkerülés tehát egyben zökkenő is, mert megtörik a tanuló előbbi életvitele, háttérbe szorul a falusi környezet; a bentlakóvá lett diák, ingázó munkás vagy ingázó tanuló városi környezetben kell hogy alkalmazkodjék a középiskolához vagy az új, ipari jellegű munkához. Falun az marad, akinek nem sikerült a felvételi; a kislányokat pedig otthon tartja egy-két évre az anyai szeretet.

Az elhelyezkedés helyét a szülők a nyolcadik osztály idején „kitapogatják”, s döntő szerepük van az iskola jellegének meghatározásában, általában a következő kritérium alapján: ha jó tanuló a gyerek, akkor középiskolába küldik, évente 3—6 ilyen diák van a faluban, ha gyengébb, akkor szakiskolába. Gidófalván nem találkoztam olyan esettel, hogy a gyerek szeretett volna középfokú iskolában tovább tanulni, de a szülők ne engedték volna, viszont ilyen hivatkozással: „Szüleim nem voltak olyan anyagi helyzetben, hogy tudtam volna tovább tanulni” a 22 évesnél idősebb ifjagnál tíz esetben találkoztam.

A szakma megválasztásakor azonos súlyú tényező a tanuló óhaja és a szülői tájékozódás: ki hová ment el a faluból, sikerrel járt-e az előző években, hol kell felvételizni számtanból stb.

Az általános iskola végzettjeinek háromnegyede felvételi vizsgára jelentkezik — szakmai vagy középiskolába —, ám csupán egynegyedének sikerül a felvételi. (A sikeres felvételizők száma az utóbbi három évben megnövekedett.) A többi „munkába lép” ingázó munkásként, amit örömmel fogad, mert kecsgetti az önállóság, a kereset és a városba járás szépsége: a fiúk az építővállalatnál segédmunkára jelentkeznek, a lányok varrodába, kötődébe, bútorgyárba. Otthon azok maradnak, akik nem végezték el az általános iskolát, vagy nem helyezkedtek el.

Aki szakiskolában folytatja tanulmányait, az később ingázó ipari munkássá válik. A tanítóképző és középiskola végzettjei városi tisztviselők lesznek, főleg Sepsiszentgyörgyön, csupán 5%-uk végez főiskolát. A segédmunkások ügyesebbje képesítést szerez. Ezzel a merevvé fogalmazott sémával az általános iskola utáni elhelyezkedés fontosságát és a foglalkozási struktúra kialakulásával kapcsolatos döntő szerepét hangsúlyozom. Van ugyan munkahely-változtatás, foglalkozás-változtatás, az iskolai végzettség fokának emelése, de mindez nem módosítja a tendencia irányát, s így az 1971-es felmérés alapján a gidófalvi 156 fiatal foglalkozási struktúrája a következőképpen alakult:

FOGLALKOZÁS-KATEGÓRIA

<i>életkor</i>	<i>agrár</i>	<i>ipari</i>	<i>közszol- gáltatás</i>	<i>tanuló</i>	<i>háztar- tásbeli</i>	<i>összesen</i>
16—21 év	11(11,11%)	60(60,66%)	3(3,05%)	22(22,22%)	3(3,05%)	99(100%)
22—26 év	12(21,2%)	35(61,4%)	3(5,2%)	—	7(12,2%)	57(100%)
összesen	23(14,74%)	95(60,89%)	6(3,85%)	22(14,11%)	10(6,41%)	156(100%)

Amint láttuk, csupán 14,74%-uk agrár érdekeltségű, s ez számbelileg arányosan oszlik meg a két korcsoport között, viszont százalékban az idősebb korosztálynak 21,2%-a, a fiatalabbnak már csak 11,1%-a. A gidófalvi ifjúságot tehát nem az agrár foglalkozás jellemzi, hanem az ingázó ipari munkás-volt. Öt év alatt közel 10%-kal csökkent az agrár érdekeltségűek száma, s így az ifjúság nem nevezhető hagyományosan értelmezett paraszti hovátartozásúnak.

A táblázatból eredő második észrevétel: a fiatalabbak majdnem kétszer annyian vannak, mint az idősebbek. 1945—1950 között alacsony a születések száma, és magas az elvándorlóké (28). Az elvándorlás oka 89%-ban iskolavégzés utáni elhelyezkedés, 11%-ban házasság. A 22—26 évesek közt nincs egyetlen rendes tanuló sem. Levelezés útján végzi a hároméves főiskolát egy fiatal, esti iskolába jár ugyancsak egy. Meglepően azonos a két csoportban a munkások aránya. A parasztifjúság csökkenő aránya a tanulók számának növekedésével párhuzamos, de az arányok közt így sincs lényeges eltolódás. Az állandósulás azt mutatja, hogy az utóbbi 10 év alatt ezek a foglalkozás-kategóriák bizonyos ismétlődő keretek közt alakulnak, és a keretek eléggé merevek. Az ingázó munkások 5—6 kivételével az építévállalatnál dolgoznak. Az első évben szakképzetlen földmunkások, anyagszállítók, rakodók. Egy-két évi munka után beosztják őket a szakmunkások mellé kisegítőnek, s beiratkoznak a vállalat szervezte esti tanfolyamokra, ezek elvégzése után szakmunkásokká válnak. Az építévállalattól mennek katonának, a katonaság után oda kerülnek vissza.

A sepsiszentgyörgyi építévállalatnak jó ideje évi 30%-os a tervnövekedése, s a munkaerőszükségletet faluról fedezi. Szívesebben alkalmazza a peremfalusiakat — ilyen Gidófalva is —, mint a távolabb lakókat, mert kevesebb a közlekedés okozta késés, kiesés.

Ez a könnyű munkalehetőség szabványosította a gidófalvi fiatalság elhelyezkedését, s ezért nem találunk lényeges különbségeket a két életkorcsoport között. Az iskolai végzettség foka bár javult, nem éri el a kívánt szakvégzettséget.

<i>Iskolai vég- zettség</i>	<i>8 osztály</i>	<i>Szaktanfolyam</i>	<i>Szakiskola</i>	<i>Középiskola</i>
16—21 év	54(54,6%)	20(20,2%)	7(7,0%)	18(18,2%)
22—26 év	34(59,5%)	10(17,5%)	10(17,5%)	3(5,5%)
Összesen	88(56,41%)	30(19,24%)	17(10,89%)	21(13,46%)

A két életkorcsoportban növekedik a szakiskolát végzett munkások száma, s ennek következtében a társadalmi beilleszkedés és viszonyulás pozitívan változó. Az épülő, iparosodó megyeközpont, a város közelsége munkaerővonzás formájában mutatkozik meg.

A középiskolások többnyire nem maradnak otthon vagy Szentgyörgyön, de a jövőben kisebb lesz az elvándorlás, mint ezelőtt, mert a megyének több közép-fokú képzettségű munkaerőre van szüksége, mint eddig.

A munkahelyi státus szakiskolai végzettség szerint alakul ki; az ingázó munkásokból a 22—26 évesek közt 10, a 16—21 évesek közt 14 segédmunkás. Betanított munkás az idősebbek közt 6, a fiatalabbaknál 26. Szakmunkás az idősebbek közt 19, a fiatalabbak közt 20. A betanított és képzett munkások aránya az elmúlt öt évben növekedett, de még mindig magas a szakképzetlen munkások száma. Az építővállalatnál jelentkező városiak már képesítettek, csak a falusiak segédmunkások.

A segédmunkás nemigen mer — de nem is igen akar — részt venni a vállalat életében, igazgatásában. Beilleszkedését megnehezíti az alacsony kategóriából eredő komplexum is. Az ingázó építőmunkás fiatalok reggel az öt vagy hat órai busszal mennek dolgozni. Tízórás munkanap után este 5—6 óraker érkeznek haza. Gyakran órákig ácsorognak az utcán, várják a buszt. A vállalat többnyire nem gondoskodik a fiatalok sajátos nehézségeinek megoldásáról. Figyelme csak az autóbusz biztosítására terjed ki. A falusi fiatalok gondolkodásmódjuk szerint a faluhoz tartoznak. De nem csupán ennyiben maradtak falusiak; öltözködési módjuk rosszul keveredik a városival, az újat egy-egy színes sál és „fűs-fűs“ kabát jelképezi. A „virtusuk“ is falusi, otthon keresik a szórakozást, s mivel nemigen találják meg (a művelődési otthon tevékenységét keveslik), szórakozási szomjban „szenvednek“.

E hátrányokért a fiatal a jó szakma, a társadalmi előrehaladás és a munkajavaldalmazás kárpótolja.

A szülő foglalkozási és társadalmi státusához viszonyított előrehaladás a társadalmi beilleszkedés fontos tényezője. Minél nagyobb a különbség szülő és gyermek státusa között, annál nagyobb a törés a két életvitel között, de ez még nem jelenti azt, hogy beilleszkedési nehézséget is okozna, sőt a tapasztalat szerint az előrehaladás ösztönzi a fiatal alkotókedvét, fokozza elégedettségét.

Érdeemesnek tartottam kiszámítani a társadalmi intergenerációs mozgást. Számokkal fejezem ki az előrehaladás értékét. A 0 (zéró) nem jelent sem haladást, sem visszaesést, tehát a fiatal ugyanabban a társadalmi helyzetben marad, mint szülei. Pozitív számokkal az előrelépést jelzem, negatívokkal (például: -1) pedig a visszaesést egytől háromig ily módon:

A FIATAL FOGLALKOZÁSA

A SZÜLŐ FOGLALKOZÁSA

agrár segédmunkás szakmunkás értelmiségi

agrár	0	-1	-2	-3
segédmunkás	1	0	-1	-2
szakmunkás	2	1	0	-1
értelmiségi	3	2	1	0

Ez a kategorizálás csak egy generációra érvényes, és bizonyos fokig önkényes. A szülők közül a szakmunkások közé számítottam a Gidófalván élő kevés önálló, de munkást nem alkalmazó iparost (cipész stb.); értelmiséginek tekintem a tisztviselőket is, noha különböző fokú iskolát végeztek, s köztük egyedül a papnak van főiskolai oklevele.

Az alábbiakban a társadalmi előrehaladást jelzem, és bemutatom a fiatal nemzedék foglalkozás-kategóriáit:

1. **Agrárifjúság.** Számuk 23, az összfiatalság 14,7%-a. Közülük 17 lány és 6 fiú, 15 paraszt származású, 5 segédmunkás, 3 szakmunkás származású. Iskolai végzettségük nyolc osztálynál alacsonyabb, a fiúk kimaradtak az iskolából. A lányok egy része városban dolgozott, de férjhezmenés után lemondott az ingázásról, s időszaki mezőgazdasági dolgozó lett, félagrár típusú családban. (Egyetlen képesített munkaerő van köztük, a traktoros.) Az előrehaladást a nők esetében a férj státusa szerint számítottam. A csoport előrehaladása 0,18.

2. **Munkásifjúság.** Két rétegből áll.

a) A segédmunkások további két csoportra oszlanak: képzetlenek és betanítottak, számuk 46 fő. A képzetlenek az építésnél földmunkások, rakodók, a kereskedelemben árukihordók. A betanított munkások több évi fizikai munka után kisegítő kőművesek lesznek, parkettarakók, csiszolók, mozaikosok. A segédmunkások száma állandóan változik, mindenki igyekszik elvégezni az esti tanfolyamot, hogy „2-es munkás” kategóriába léphessen, ami a szakiskolát végzetteknek is induló kategória. Átlagos keresetük 1000—1300 lej. Paraszt származású 35, tehát az előrehaladás értéke 35; segédmunkás származású 11, mivel ugyanabban a társadalmi kategóriában van, mint a szülei, nincs előrehaladás; szakmunkás származású 10; mivel ez egy kategóriával alacsonyabb, mint a szülőé, ezért az előrehaladás értéke negatív (—1), összesen —10. Összeadva az előrehaladás értékeit és elosztva a csoportszámmal, megkapom az átlag előrehaladást, ami jellemzi a segédmunkások csoportját. Ez az érték 0,54.

b) Szakmunkás ifjúság. Képesítésüket szakiskolában vagy a munkahelyen szervezett tanfolyamon szerezték. Az „idősebbek” viszonylag magas szakmai képzése ellensúlyozza a középiskolai továbbtanulás hiányát, de nem magyarázza az ifjúság összességében vett alacsony képesítés arányát. A szakmunkások átlagkeresete 1200—2000 lej. Nem változtatnak könnyen munkahelyet, mint a képzetlen munkások, s ez is növeli keresetüket. Közülük paraszt származású 18, az előrehaladás értéke egyéenként 2, összesen 36; segédmunkás származású 11, előrehaladás egyéenként 1, összesen 11; szakmunkás szülők gyermeke 10, előrehaladás nincs ebben a származási csoportban, mert a szülő és gyermek azonos kategóriában van. Össz-előrehaladási átlagérték 0,86.

3. **Tanulóifjúság.** Két csoportra oszlik: szakiskola vagy középiskola, esetleg szaklíceum diákja. A hét szakiskolai tanuló közül három paraszt származású, előrehaladásuk együttes értéke 6; kettő segédmunkás származású, az előrehaladás 2; kettő szakmunkás, előrehaladás nincs, összérték 8, átlagos előrehaladás 1,14. A liceumok tanulói közül öt paraszt származású, előrehaladásuk 15; kettő munkás, az előrehaladás 4; szakmunkás származású hat, előrehaladásuk 6; értelmiségi kettő, előrehaladás nincs. Átlag előrehaladás: 1,16. A középiskolások a következő intézetekben tanulnak: szaklíceumban öten, elméleti líceumban tízen.

4. **Az érettségizett** ifjaknak nehéz a beilleszkedés. Hivatalnokok lesznek valahol, és általában ugyanúgy ingáznuk kell, mint a munkásnak, de fizetésük kevesebb, csak rátartáságuk nagyobb.

Nincs mindenben összetartás a falu fiatalsága közt. A tanulóifjak külön tanulják a szindarabot, az érettségizettek, ha be is állnak a műkedvelő csoportba, csak a tanulókkal hajlandók ilyesmire, a munkásokkal nem. Nem minden faluban van ez így. A hat érettségizett közül kettőnek sikerült a faluban állást kapnia, négy ingázik. Nem szándékoznak a faluban maradni, a városi élet az eszményük, s mert ez nem minden esetben elérhető, elégedetlenek. Társadalmi előrehaladásuk értéke 1,16. Segédmunkás szülők gyermeke egy, szakmunkásoké öt. A tantestület nagyrészt fiatal tanerőkből áll, de Szentgyörgyről ingáznak Gidófalvára. Nem tartoznak a falusi fiatalokhoz, városiak, és közösséget sem vállalnak a faluval.

Tehát csoportonként összegezve, az agrárifjúságnál 0,18, a segédmunkásoknál 0,54, a szakmunkásoknál 0,86, a tanulóifjúság esetében 1,14, értelmiségiéknél 1,16 a társadalmi előrehaladás. A falusi fiatalok köréből a tanuló- és az értelmi-

ségivé lett ifjúság esetében figyelhető meg a legmagasabb előrehaladási mutató. Ez nem meglepő eredmény, s alátámasztja azt a tapasztalatból már ismert tényt, hogy az előrehaladás legfontosabb forrása az iskolázás. (A falusi ember is tudja ezt, s igyekszik gyermekeit iskoláztatni.)

Azt látjuk tehát, hogy a társadalmi mobilitás, szakképesítési fok és átlagkereset egyenesen arányosak, s a beilleszkedésben erősítik egymás ösztönző hatását.

Elgondolkoztató a viszonylag alacsony társadalmi előrehaladási mutató, s több mindenre enged következtetni. Elsősorban is arra, hogy a gidófalvi társadalmi átrendeződés eléggé lassú folyamat, a segédmunkás szülő az ipar felé irányítja gyermekét, a szakmunkás szakiskolában vagy középiskolában helyezi el. Kevés a paraszt származású (mtsz-tag szülő gyermeke) középiskolai tanuló. Ezt a mutatót javítja az elszármazottak társadalmi státusa, de egészséges jelenség-e az, ha a fiatalság tanultabbja elszármazik a faluból? Miért nem gidófalvi tanítók tanítanak az iskolában? Van gidófalvi agrármérnök is, csak éppen Kolozs megyében működik. Ha hazajönnének a más vidéken működő tanárok, tanítók, mindjárt megoldódnék sok nevelési probléma. Az ingázó tanerőknek nem sok közül van a faluhoz; legfőbb gondjuk, hogy hazajussanak mielőbb. És ha jól megvizsgáljuk, nincs is miért követ dobnunk rájuk: asszonyok, az egyik két, még járni sem tudó gyermekéhez szalad haza, a másik két gyermekhez és beteg édesanyjához, a harmadik éppen most várja a kisbabát, és így tovább. A családjuk a városhoz köti őket. Viszont, ha odavaló tanító tanítana, a népnevelő munkát talán nem gátolnák közlekedési nehézségek!

A társadalmi előrehaladást, szakképesítést és jövedelememelkedést az integrálódás objektív tényezőinek is nevezhetjük, szemben a szubjektív jellegű pályaválasztási és foglalkozási elégedettséggel.

Preferenciális és tényleges foglalkozás

Minden fiatal az össztársadalmi környezet hatására választ foglalkozást. Választását az általa ismert foglalkozások, a szülők, barátok és társadalmi tekintélyek befolyásolják. Mindez Gidófalván falusiasan meghatározott — több évi tanítás, szociológiai fölmérés alapján állítom ezt. A preferenciák skálája szűk, nem tükrözi korunk modern szakmai szükségleteit: kőműves, villanyszerelő, lakatos, gépkocsivezető, autószerelő, traktoros, pilóta, óvónő, tanítónő, fodrász, varrónő, festőművész és színész. Tapasztalatom szerint a fiatal hiányosan ismeri azokat az iskolákat, ahol szakképesítést szerezhet, viszont a tényleges, választott foglalkozások között sok olyannal találkozunk, melyek nem szerepelnek a preferenciák közt. Feltehető tehát, hogy a pályaválasztási döntés nem eléggé meggondolt, vagy nem kellőképpen önálló. Pedig az integrációs folyamat fontos megkönnyítője lehet az önálló döntés.

A tényleges és az óhajtott foglalkozások különbözőségét érzékelteti az, hogy a gidófalvi fiatalok 72,2%-a nem abban a szakmában dolgozik, amelyben iskolás korában akart volna. Persze, tudott dolog, hogy eszményi összecsengés a gyermekkori elképzelések és a későbbi tényleges elhelyezkedés között nem lehetséges; a gyermekálmokat különben sem szabad „készpénz“-nek tekinteni. Mégis, az előbb említett 72,2% meggondolkozatóan nagy eltérés, s mondhatni, az ifjak társadalmi beilleszkedésének, felnötté válásának nem egy problémájára utal.

„Kinek a tanácsára választottad mostani foglalkozásod?” — Erre a kérdésre a gidófalvi fiatalok fele azt válaszolta, hogy önállóan döntött, 30%-uk pályaválasztását a véletlen döntötte el, 16%-uk a szülők tanácsa alapján választott, 4%-uk pedig a barátjára hallgatott.

A magas százaléku önálló döntés azonban számomra kérdéses: nem járult hozzá a foglalkozási stabilitáshoz, ugyanis a megkérdezettek 63%-a foglalkozását szeretné változtatni, 34%-uk pedig gyarapítani akarja szakmai képzettségét, ami mögött sok tekintetben ugyancsak pályaváltoztatási szándék áll.

Ismeretes, hogy a szülők többsége magasabb társadalmi kategóriába szeretné föltornásztatni gyermekét. A falusi emberek jó része az iparba jutást, a szakmunkássá válást állítja célul gyermekei elé. Ily módon a preferenciális pályák egyáltalán nem lépik túl az átlagos emberi képességeket, tehát eltérés mutatkozik a régebbi elképzelések és a valóságban választott pályák közt.

Meglepő, hogy egyetlen ifjú sem választotta foglalkozását tanítói, tanárai tanácsára. *Ez mindenképp az iskola orientációs munkájának gyengeségére, a szoros értelemben vett nevelői, formatív jellemalakító tevékenység hiányaira utal. Jellemző az is, hogy a 22—26 évjáratbeliek között egyetlen aktív továbbtanuló sincs, és 11 éves időszakban is a továbbtanulók aránya mindössze 16,5%.*

Ha arra gondolunk, hogy a gidófalvi ifjúságnak majdnem kétharmada az iparban és városban dolgozik, azt kell mondanunk, hogy többségük előbbre jutott. Életmódjuk, felfogásuk azonban sajátosan kétlaki. Falun laknak, a városra bejárnak, s a falusi házzal együtt többé-kevésbé a paraszti gondokat is öröklik az előző nemzedéktől. Aktívan élnek az időjárás viszonyaitól eredő aggodalmakat, segítenek a mezei munkában, háziállatokat tartanak. Ez jó is volna így, csupán az aggasztó bizonyos fokig, hogy a pályaválasztásban, munkahelykeresésben, társadalmi beilleszkedésben gyakori elem a véletlenszerűség, az alkalmiság, a spontaneitás. Nem árt tehát föl hívni az illetékesek, de különösen az iskola figyelmét: az integrálódás terén a falusi fiataloknak alaposabb irányításra, segítségre van szükségük.

Kósa Szánthó Vilma

Székely Dániel grafikája

